

Protokoll fört vid pleniföredragning

Finansavdelningen
Allmänna byrån, F1

Närvarande

CG - MP - TA - MN

Frånvarande

KS - NF - WV

Justerat

Omedelbart

Ordförande

Vicelantråd

Camilla Gunell

Föredragande

Minister

Mats Perämaa

Protokollförare

Extra avdelningsjurist

Cecilia Magnusson

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 16

Utlåtande angående regeringens proposition om lag om
inkomstdatasystemet och vissa lagar som har samband
med den

ÅLR 2018/5565

129 F1

Beslutades ge utlåtande enligt **bilaga 1, F118P12.**

Nationella inkomstregisterprojektet,
Finansministeriet, Skatteförvaltningen

Hänvisning
Katre, RP 134/2017

Kontaktperson
Extra avdelningsjurist Cecilia Magnusson

Ärende
**Utlåtande över regeringens proposition till riksdagen
med förslag till lag om inkomstdatasystem och till vissa
lagar som har samband med den**

Begäran om utlåtande

Nationella inkomstregisterprojektet har ställt följande frågor:

1. Kan aktörer i landskapet Åland åläggas att anmäla uppgifter till inkomstregistret enbart genom bestämmelserna i rikets inkomstregisterlag, eller kräver detta även ändringar i Ålands landskapslagstiftning?
2. För vilka syften kommer de åländska aktörerna att använda datainnehållet i inkomstregistret, och på vilka moment i riks- eller landskapslagstiftningen baserar sig de åländska aktörernas rätt att ta del av datainnehållet?
3. Kan aktörer i landskapet Åland berättigas att använda uppgifter i inkomstregistret enbart genom bestämmelserna i rikets inkomstregisterlag, eller kräver detta även ändringar i Ålands landskapslagstiftning?

Besvarande sker genom detta utlåtande.

Landskapets behörighet

I Självstyrelselagen (1991:71) för Åland 18 § fastställs Ålands lagstiftningsbehörighet, i självstyrelselagens 27 § fastställs vad som ingår i rikets lagstiftningsbehörighet.

Första frågan:

Enligt 18 § 5 punkten självstyrelselagen för Åland har landskapet lagstiftningsbehörighet i ärenden som gäller landskapet tillkommande tilläggsskatt på inkomst och tillfällig extra inkomstskatt samt närings- och nöjesskatter, grunderna för avgifter till landskapet och kommunerna tillkommande skatter.

Enligt 27 § 36 punkten i självstyrelselagen för Åland har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om skatter och avgifter med de undantag som nämns i självstyrelselagen för Åland 18 § 5 punkten.

Genom landskapslag (1997:32) om tillämpning i landskapet Åland av rikslagstiftningen om förskottsuppbörd, i 1 § och 3 § fastställs att lagen om förskottsuppbörd (FFS 1118/1996), lagen om beskattningsförfarande (FFS 1558/1995) och förordningen om förskottsuppbörd (FFS 1124/1996) och med stöd av dem utfärdade bestämmelser ska tillämpas i landskapet, sker därefter förändringar i författningarna eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av dem, ska de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket. I ovannämnda rikets författning (FFS 1118/1996) finns i 1 § hänvisning till lagen om beskattningsförfarande (FFS 1558/1995) samt hänvisning till något annat ställe i lagstiftningen.

I landskapslagen (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen, anges i 1 § att på sådan myndighetsbehandling av personuppgifter som enligt 27 § självstyrelselagen för Åland hör till rikets lagstiftningsbehörighet tillämpas rikslagstiftning.

Med hänvisning till frågan, anses det att det finns landskapslag som möjliggör anmälning av uppgifter till inkomstregistret.

Andra och tredje frågan:

Utifrån den lagstiftningsbehörighet som Åland har följer även behovet att få information gällande inkomstuppgifter från registret, för Landskapet, landskapsregeringen, kommunerna och landskapets myndigheter, vid exempelvis beviljande och utbetalning av förmåner.

Det ska skrivas in i lag om inkomstdatasystem att de åländska aktörer har rätt att använda uppgifter i inkomstregistret för att systemet även i praktiken ska fungera smidigt.

Lagstiftningsbehörigheten för social- och hälsovården samt främjande av sysselsättning hör enligt 18 § 12, 13 och 23 punkterna i självstyrelselagen för Åland (1144:1991) till landskapets behörighet. Det samma gäller arbetspensionsskyddet för anställda och förtroendevalda inom landskapsförvaltningen samt kommunala grundskollärare, enligt självstyrelselagen 18 § 2a punkten.

Pensionerna beviljas enligt landskapslag (2010:7) om pensionsskydd för ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen.

Pensionerna beviljas enligt landskapslag (2016:76) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om pension för den offentliga sektorn.

De som anställdes 1.1.2008 eller senare (landskapsanställda och kommunala grundskollärare) försäkras enligt lagen om pension för arbetstagare (395:2006). I praktiken är de pensionsförsäkrade i Pensions-Ålandia.

De av landskapets anställda och de kommunala grundskollärare som anställdts före 1.1.2008 hör också till landskapets pensionssystem. Se även landskapslag (2007:29) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om pension för arbetstagare.

På grund av behov av att få information från inkomstregistret föreslås det att i lagen om inkomstdatasystem 13 § 4 och 5 punkten införs tillägget ”och motsvarande landskapslag i landskapet Åland”.

Samt att landskapsregeringen ges en klar och tydlig rätt att ta del av information i inkomstregistret genom lag om inkomstdatasystem 13 § 2 punkten.

Inom det sociala- och hälsovårdsområdet beviljas exempelvis förmåner och avgiftsförmåner som grundar sig på följande landskapslagar:

Barnomsorgslag (2011:86) för landskapet Åland (avgift vid kommunal barnomsorg), landskapslag om hemvårdsstöd (2015:68) 8 §, 9 §, 10 §, 11 §, 12 §, 13 § och 14 §, landskapslagen (2007:23) om grunderna för avgifter till Ålands hälso- och sjukvård (Ålands hälso- och sjukvård för bestämmande av de patientavgifter och högkostnads skydd), landskapslag om (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård, landskapslag om studiestöd (2015:68) (förmåner relaterade till studier). landskapslag (2015:4) om tillämpning av lagen om allmänt bostadsbidrag (FFS 938/2014), landskapslag (1994:10) om tillämpning av lagen om moderskapsunderstöd, landskapslag (1994:48) om tillämpning i landskapet Åland av barnbidragslagen och landskapslag (2009:7) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om underhållsstöd.

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS) beviljar grunddagpenning och den därtill anslutna förhöjningsdelen samt barnförhöjningen och arbetsmarknadsstöd, som utbetalas av landskapsregeringen. Förmånerna regleras i landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Där anges att de ekonomiska förluster som arbetslösheten förorsakar ersätts i enlighet med lagen om utkomstskydd för arbetslösa (FFS 1290/2002), med i lagen angivna avvikelser, till den del lagen om utkomstskydd för arbetslösa innehåller bestämmelser om arbetslöshetsdagpenning som betalas som grunddagpenning och den därtill anslutna förhöjningsdelen samt barnförhöjningen och arbetsmarknadsstöd.

AMS beviljar dagtraktamente. Förmånen beviljas med stöd av 37 § 1 mom. landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet, som utbetalas av landskapsregeringen.

Ersättning för resekostnader och boende (kostnadsersättning) beviljas även av AMS. Förmånen beviljas med stöd av 38 §, 39j § och 52 § landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet, som utbetalas av landskapsregeringen. Sysselsättningsstöd för arbetspraktik, för deltidsarbete och för start av företagsverksamhet, beviljas också av AMS, med stöd av 49 §, 57 § och 61 § landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet, utbetalas av landskapsregeringen.

På grund av behov av att få information från inkomstregistret ska i lagen om inkomstdatasystem 13 § 9, 17, 18, 19, 20 och 21 punkten införas tillägget ”och motsvarande landskapslagar i landskapet Åland samt motsvarande riksförordningar som tillämpas genom landskapslag i landskapet Åland”. Därtill ska det också säkras i lagtext i lag om inkomstdatasystem att de åländska kommuner, landskapet, landskapets myndigheter (bland annat AMS), Ålands hälso- och sjukvård och landskapsregeringen får tillgång till information från inkomstdataregistret.

I lagen om inkomstdatasystem 13 § 23 punkten ska fogas rätt för Ålands statistik och utredningsbyrå att få information för framställning av statistik.

Övrigt

I lag om inkomstdatasystemet 6 § 3 mom. 1) punkten: I inkomstregistret införas arbetsinkomst som avses i de arbetspensionslagar som nämns i 3 § lagen om pension för arbetstagare (395/2006) och uppgifter om tjänstgöringstider mm som avses i 153 § pensionslagen för den offentliga sektorn. I nämnda 3 § uppräknas även landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner (54/2007), som är den gamla lagen, men det utgås ifrån att den motsvaras av nya Landskapslag om tillämpning av vissa riksförfattningar om pension för den offentliga sektorn (76/2016), nämnda 153 § tillämpas genom blankettlagen.

Förslagets innehåll

I propositionen föreslås det att en lag om inkomstdatasystemet stiftas. Det föreslås dessutom att de ändringar som den nya lagen förutsätter företas i lagen om Skatteförvaltningen, lagen om beskattningsförfarande, lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ och lagen om arbetsgivares sjukförsäkringsavgift.

I lagen om inkomstdatasystemet föreslås bestämmelser om ett riksomfattande informationssystem avsett för arbetsgivare och andra prestationsbetalare och för uppgiftsanvändare samt bestämmelser om skyldigheten att använda inkomstdatasystemet för att lämna inkomstuppgifter som omfattas av den lagstadgade anmälnings- och uppgiftsskyldigheten och andra uppgifter som har samband med dem.

Inkomstdatasystemet består av inkomstregistret, som innehåller uppgifter som ska lämnas med stöd av den lagstadgade anmälnings- och uppgiftsskyldigheten och rätten till information, och ett register med identifierings- och kontaktuppgifter vars syfte är att säkerställa uppgifternas riktighet. Uppgifterna i inkomstregistret är sekretessbelagda.

Med hjälp av inkomstdatasystemet tas uppgifter från arbetsgivare och andra i lagen avsedda aktörer emot och lagras samt förmedlas uppgifter till de myndigheter och andra aktörer som har rätt till dem för att prestationsbetalarnas lagstadgade anmälnings- och uppgiftsskyldighet ska uppfyllas och för att rätten till information ska tillgodoses.

Registeransvarig för inkomstdatasystemet är Inkomstregisterenheten som inrättas vid Skatteförvaltningen.

Prestationsbetalarna ansvarar för att de uppgifter de lämnar till

inkomstregistret är riktiga och för att rätta uppgifterna utan obefogat dröjsmål utan att vara registeransvariga.

Uppgifterna i inkomstregistret indelas i sådana uppgifter som arbetsgivare och andra prestationsbetalare alltid är skyldiga att lämna och i sådana uppgifter som det är frivilligt att lämna via inkomstregistret. De uppgifter som omfattas av den obligatoriska anmälningsskyldigheten motsvarar de uppgifter som prestationsbetalare för närvarande är skyldiga att lämna Skatteförvaltningen, pensionsanstalter, försäkringsbolag som beviljar försäkringar för olycksfall i arbetet och yrkessjukdom samt arbetslöshetsförsäkringsfonden årligen i form av uppgifter i så kallade årsanmälningar. Anmälan till inkomstregistret ersätter de nuvarande årsanmälningarna och andra uppgiftsskyldigheter när det gäller uppgifter som omfattas av inkomstregistret.

Uppgifter som det är frivilligt att anmäla till inkomstregistret är sådana kompletterande uppgifter som gäller arbetsavtals-, anställnings- och uppdragsförhållanden som prestationsbetalarna med stöd av någon annan lag är skyldig att lämna uppgiftsanvändarna och som behövs för att uppgiftsanvändarna ska kunna sköta de uppdrag som nämns i den föreslagna lagen.

Syftet med reformen är att inkomstuppgifter ska samlas in och förmedlas i realtid. Uppgifterna ska i regel lämnas inom fem dagar från betalningsdagen för prestationen.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2018 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen om inkomstdatasystemet och lagen om ändring av lagen om Skatteförvaltningen avses träda i kraft den 1 januari 2018 och de övriga lagarna den 1 januari 2019. Lagen om inkomstdatasystemet tillämpas på uppgifter om prestationer som betalats den 1 januari 2019 eller därefter.

Från ingången av 2019 ska Skatteförvaltningen, pensionsanstalterna, Pensionsskyddscentralen, Folkpensionsanstalten samt arbetslöshetsförsäkringsfonden använda uppgifterna i inkomstregistret. Andra aktörer börjar använda uppgifterna i inkomstregistret vid ingången av 2020.

Landskapsregeringens ställningstagande

Landskapet stöder utvecklandet av ett företagsvänligt klimat som främjar företagsamhet och minskar administrativa bördor och förenklar miljön för att skapa ett effektivt företagsklimat, där ekonomin kan blomstra.

Landskapsregeringen anser att det direkt i lagen om inkomstdatasystem ska inskrivas de åländska aktörer som ska ha del av den informationen som finns i inkomstregistret för att allt ska fungera smidigt och tidseffektivt för alla parter.

Även de landskapslagar, som enligt självstyrelselagen ingår i Ålands lagstiftningsbehörighet ska inskrivas som allmänna hänvisningar i lagen om inkomstdatasystem, såsom redovisats ovan.

Landskapsregeringen har kontaktats i ett skede när propositionens första del redan har behandlats i riksdagen, detta har varit för sent för att effektiv

hänsyn för Ålands specifika omständigheter som beskrivits ovan ska kunna ha tagits i beaktande i det tidiga lagberedningsskedet på ett effektivt sätt.

Vicelantråd

Camilla Gunell

Minister

Mats Perämaa